

Elli Tervonen:

Hedelmättömyyden vaikutus elämänlaatuun

Syventävien töiden tutkielma. Oulun yliopiston lääketieteellinen tiedekunta. Hyväksytty 26.6.2013.

Ohjaajat: LT, erikoislääkäri Maarit Niinimäki, OYS:n synnytys- ja naistentautien klinikka, dosentti Pentti Nieminen, Oulun yliopiston lääketieteellinen tiedekunta

Hedelmättömyydellä on suurempi vaikutus naisen kuin miehen elämänlaatuun

Tutkimuksessa selvitettiin hedelmöityshoitoihin tulevien parien elämänlaatua. Parien osapuolet arvioivat tilanteensa samansuuntaisena, mutta miehillä vaikutukset elämänlaatuun olivat vähäisemmät.

Tahaton lapsettomuus aiheuttaa psyykkisen trauman suurelle osalle pareista. Useimmat pystyvät sopeutumaan tyydyttävästi myös tuloksettomiin hoitoihin. Hoitohenkilökunnan haasteena on tunnistaa ne potilaat, jotka tarvitsevat erityistä tukea. European Society of Human Reproduction and Embryology (ESHRE) sekä American Society of Reproductive Medicine (ASRM) ovat kehittäneet lapsettomuuspotilaille suunnatun elämänlaatukyselyn (FertiQoL). Kysely antaa tietoa potilaan elämänlaadusta neljältä elämän osa-alueelta. Ne ovat tunteet, mieli ja keho, parisuhde sekä sosiaalinen tilanne.

Tutkimukseen otettiin 47 paria, jotka olivat hedelmöityshoitojen suunnittelukäynnille tullessaan vastanneet FertiQoL-kyselyyn OYS:n lisääntymislääketieteen poliklinikassa 1.8.2011–1.3.2012 välisenä aikana. Tutkimuksessa analysoitiin Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla, ovatko parien osapuolten näkemykset tilanteestaan FertiQoL-kyselyn perusteella samanlaiset eri osa-alueilla. Toistettujen mittauksen t-testillä tutkittiin, eroavatko parien

osapuolten eri osa-alueille antamat pistemäärät merkittävästi toisistaan. Kolmannessa analyysissä eri osa-alueille annetut pistemäärät ryhmiteltiin neljään kvartiiliin. Alimman kvartiilin raja-arvoa käytettiin apuna tunnistettaessa pieniä pistemääriä eri osa-alueilta. Neljännessä analyysissä tarkasteltiin sitä, miten usein henkilö sijoittui jollakin osa-alueella alimpaan neljännekseen, mikäli hän oli jo jollakin toisella osa-alueella sijoittunut alimpaan neljännekseen.

Miehillä elämänlaadun heikkeneminen naiseen verrattuna oli vähäisempää tunne-elämän, mielen ja kehon sekä sosiaalisen elämän osa-alueilla. Parisuhteen osa-alueella eroa ei havaittu. Naisen pieni pistemäärä tunne-elämän osa-alueella ennusti alhaisia pistemääriä myös muilla elämän osa-alueilla. Nämä naiset saattavat olla suurimmassa riskissä lapsettomuushoitojen aiheuttamiin tunneperäisiin ongelmiin. Miehillä pieni pistemäärä tunne-elämän osa-alueella ennusti pientä pistemäärää ainoastaan sosiaalisen elämän osa-alueella. Vaikka tutkimus kuvasti pariskunnan elämänlaatua hedelmöityshoitojen alkaessa, tutkimustuloksia voidaan hyödyntää psyykkisen tuen kohdentamisessa myös hedelmöityshoitojen aikana. ■